

Institutul de Investigare a Crimelor
Comunismului și Memoria Exilului
Românesc

Unitatea Executivă pentru Finanțarea
Învățământului Superior, a Cercetării,
Dezvoltării și Inovării

Nr. 2608/28.11.2017

RAPORT ȘTIINȚIFIC

Ianuarie - Noiembrie 2017

proiect PNII-RU-TE-2014-4-0090

Strategii de supraviețuire și de integrare socio-profesională în familiile foștilor deținuți politici în primele două decenii ale regimului comunist

În conformitate cu obiectivele și planul de lucru stabilite în cadrul proiectului, în 2017 s-au desfășurat următoarele tipuri de activități.

Activități administrative.

Acestea au presupus o serie de demersuri pentru buna desfășurare a proiectului, cum ar fi: realizarea devizelor antecalcul, a contractărilor, pentru obținerea unei amânări cu două luni a finalizării proiectului, a devizelor postcalcul, a raportărilor de final de an, respectiv de final de proiect; corespondență cu UEFISCDI; completarea dosarului proiectului care conține principalele documente ale acestuia.

Au existat, de asemenea, o serie de discuții în cadrul instituției gazdă a proiectului (Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc) pentru reglementarea derulării proiectului, respectiv la Biroul Contabilitate și la Compartimentul Juridic.

S-au realizat, totodată, demersuri administrative ce au presupus referate și deconturi cu privire la plata membrilor echipei, în vederea deplasărilor pentru documentare în țară și străinătate, pentru îndeplinirea obiectivelor din cadrul proiectului (realizarea volumelor), asigurarea auditului financiar pentru anul 2017, o selecție de titluri de cărți și achiziția acestora.

S-au făcut adeverințe pentru membrii echipei și verificări periodice a situației cheltuielilor.

Pentru o cât mai bună coordonare a activităților echipei de proiect, în fiecare lună au fost elaborate rapoarte individuale de activitate, iar la finalul lunii noiembrie rapoarte pentru perioada ianuarie - noiembrie 2017.

Deoarece în proiect s-a prevăzut publicarea a două volume s-a purtat corespondență cu mai multe edituri din străinătate pentru a primi oferte de publicare, precum și cu editura Polirom din Iași. În acest context au avut loc și discuții privind încheierea contractelor și efectuarea plăților, au fost făcute referate de necesitate și s-a monitorizat derularea acestor activități.

În această categorie de activități pot fi incluse și **activitățile cu echipa**. Astfel, au avut loc mai multe întâlniri individuale cu membrii echipei sau cu întreaga echipă a proiectului, dar s-a ținut legătura și telefonic, prin intermediul email-ului sau a serviciului de găzduire de fișiere „dropbox”, pentru distribuirea de sarcini și evaluarea activităților și a nivelului de îndeplinire a obiectivelor (ex: privind transcrierile/editarea interviurilor realizate; selectarea și transcrierea documentelor pentru volum; aplicații la diverse conferințe și simpozioane; schimb de bibliografie).

S-a actualizat, de asemenea, website-ul proiectului (<http://www.istoriinespuse.ro/>).

ACTIVITĂȚI DE CERCETARE

În arhive și biblioteci

Pentru anul 2017 au fost prevăzute continuarea cercetărilor în arhive. În acest sens membrii echipei au derutat cercetări pe tema proiectului în Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (CNSAS), atât la sediul central, cât și la depozitul din Popești-Leordeni, însumând peste 90 de zile. Documentarea a avut în vedere atât realizarea de comunicări și studii, cât și identificarea de documente care să fie publicate ulterior în volumul de mărturii și documente, unul dintre obiectivele proiectului. În acest context sunt de menționat și o serie de demersuri cu caracter administrativ, cum ar fi: corespondența cu CNSAS, cereri de completare la cererile de acreditare, cereri de fotocopii, preluat fotocopiile și verificat etc.

În 2017 Andreea Tuzu a mai studiat timp de 5 zile în Arhiva Institutului de Investigarea Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc.

În ceea ce privește studiul în arhive din străinătate, Dragoș Ursu și Andreea Tuzu au derulat cercetări în Arhiva Bibliotecii Române din Freiburg i. Br. (Germania), în perioada 22-29 iulie, unde au identificat materiale din fondul documentar care conțineau informații despre închisorile politice din România, iar pe de altă parte publicistica exilului din anii '50-'60 în care au identificat articole referitoare la represiunea comunistă.

Dalia Báthory a efectuat două stagii de cercetare (în perioada 19-26 iulie, 17-24 septembrie), la Open Society Archive (Arhiva Vera & Donald Blinken Open Society Archive) din Budapesta, Ungaria, instituție care deține în administrare arhiva postului de radio Europa Liberă, dar și alte documente interesante și utile privitoare la istoria comunismului românesc și nu numai.

În perioada 22-29 septembrie 2017 Andreea Tuzu a studiat în Arhiva Înaltului Comisariat al O.N.U. pentru Refugiați (Geneva, Elveția).

Potrivit planului de activități, s-a continuat și documentarea în biblioteci din țară: Biblioteca Centrală Universitară din București, Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” din Cluj-Napoca, Biblioteca Facultății de Istorie a Universității din București; respectiv din străinătate: Dalia Báthory la Biblioteca Universității Central-Europene (CEU Library) din Budapesta (19-26 iulie, 17-24 septembrie), iar Cosmin Budeancă la School of Slavonic and East European Studies (SSEES) din cadrul University College London (14-23 iunie).

Toate aceste demersuri au avut drept scop aprofundarea anumitor aspecte privind tema și în vederea actualizării bibliografiei generale, a celei speciale și a celor individuale. Totodată, cu ocazia acestor deplasări, membrii echipei au avut întâlniri și cu cercetători de la diverse instituții, interesați de istoria comunismului în general sau de problematici similare cu ale proiectului.

Cercetări de teren - pentru realizarea de interviuri

Cum o componentă importantă a proiectului a constituit-o realizarea de interviuri de istorie orală, pentru îndeplinirea obiectivelor și în 2017 s-a continuat corespondența și au avut loc numeroase discuții telefonice cu „instituții releu” sau cu diverse persoane, pentru obținerea de contacte ale unor foști deținuți politici și membri ai familiilor acestora, din țară și străinătate. Ulterior s-a purtat corespondență și au avut loc discuții telefonice sau directe cu cei identificați, în vederea realizării de interviuri.

S-au desfășurat mai multe campanii de cercetări de teren în țară, în județele: Arad, Buzău, Cluj, Constanța, Mureș, Timiș, Tulcea și în București. În urma acestor campanii au rezultat un număr de 18 interviuri cu 20 de persoane.

În 2017 a continuat și procesul de transcriere a acestor interviuri (demarat în 2015), până în prezent situația generală fiind următoarea: au fost transcrise 26 de interviuri, însumând 476 pagini și verificate 20 interviuri.

Informațiile esențiale despre interviurile realizate în urma campaniilor de cercetări de teren au fost incluse în baza de date cu interviuri constituită încă din anul 2015, și care s-a actualizat permanent în funcție de activitățile specifice care s-au desfășurat (realizarea de noi interviuri, transcrierea, verificarea, editarea lor).

VALORIFICAREA REZULTATELOR

Volume

În cursul anului 2017 au fost finalizate cele două volume prevăzute în proiect, respectiv:

Cosmin Budeancă, Dalia Báthory (eds.), *Histories (Un)Spoken. Strategies of Survival and Social-Professional Integration in Political Prisoners' Families in Communist Central and Eastern Europe in the '50s and '60s*, Lit Verlag, Berlin - Münster - Wien - Zürich - London, 2017.

Acesta conține două studii introductive semnate de Cosmin Budeancă și Dalia Báthory, și 19 materiale prezentate în cadrul conferinței internaționale *Histories (Un)Spoken. Survival and Social-Professional Integration Strategies in Political Prisoners' Families in Communist Central and Eastern Europe in the '50s and '60s*, organizate la Râmnicu Sărat în 22-25 iunie 2016.

Cosmin Budeancă (coord.), *Vieți în umbra trecutului. Supraviețuirea și integrarea socio-profesională a familiilor foștilor deținuți politici în timpul comunismului. Mărturii și documente*, vol. I, Editura Polirom, Iași, 2017.

Volumul conține 19 interviuri (din cele 64 realizate până la momentul publicării), cu 8 foști deținuți politici, o soție de fost deținut politic și 12 copii sau nepoți de foști deținuți. De asemenea, 55 de documente privind situația deținuților, respectiv situația familiilor acestora, în timpul și mai ales după perioada de detenție, identificate și selectate din Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității.

Studii și articole

Pe parcursul anului 2017 membrii echipei de proiect au redactat un număr de **8** studii științifice, care au fost acceptate și urmează a fi publicate în reviste indexate în baze de date internaționale importante, sau în volume rezultate în urma conferințelor. Acestea sunt:

Cosmin Budeancă, “«The Innocents at Fault». The Effects of Political Convictions on Families' Members of Former Political Prisoners”, în Cosmin Budeancă, Dalia Báthory (eds.), *Histories (Un)Spoken. Strategies of Survival and Social-Professional Integration in Political Prisoners' Families in Communist Central and Eastern Europe in the '50s and '60s*, Lit Verlag, Berlin - Münster - Wien - Zürich - London, 2017.

Cosmin Budeancă, “Wpływ Rewolucji Węgierskiej 1956 r. na uniwersytety w Rumunii” (“The Impact of the Hungarian Revolution of 1956 on the Universities in Romania”), in Kamil Dworaczek, Krzysztof Łagojda (eds.), *Środowisko studenckie w krajach bloku sowieckiego 1945-1989 (The Student Milieu in the Soviet Bloc Countries 1945-1989)*, The Institute of National Remembrance Publisher, va fi publicat în 2018.

Cosmin Budeancă, “The Impact of the Hungarian Revolution of 1956 on the Universities in Romania”, in Kamil Dworaczek, Krzysztof Łagojda (eds.), *The Student Milieu in the Soviet Bloc Countries 1945-1989*, The Institute of National Remembrance Publisher, va fi publicat în 2018.

Cosmin Budeancă, “The Armed Anticommunist Resistance in North-Western Romania. Causes, Evolution, Consequences, and the Role of Families and Local Communities”, in David Schriffl (ed.) *Violent Resistance. From the Baltics to Central and South Eastern Europe 1945-1956*, Viena, în curs de publicare.

Cosmin Budeancă, *The Prison after the Prison.” The Everyday Life of Former Political Prisoners in Communist Romania in 70’ and 80’*, in Marcin.Kruszynski (ed.), *Everyday Life into the Polish People's Republic Relating to Countries of the Eastern Block*, , The Institute of National Remembrance Publisher, va fi publicat în 2018.

Cosmin Budeancă, „Gheorghe Tarcea (1890-1963). Povestea unui destin prin vremuri”, în Constantin Vasilescu, Florin Soare (coord.), *Incursiuni biografice în comunismul românesc. Anuarul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc*, nr. XII, Editura Polirom, Iași, 2017.

Dalia Báthory, “New Perspectives on Families in Communism: Survival and Social - Professional Integration in Harsh Conditions”, în Cosmin Budeancă, Dalia Báthory (eds.), *Histories (Un)Spoken. Strategies of Survival and Social-Professional Integration in Political Prisoners’ Families in Communist Central and Eastern Europe in the ’50s and ’60s*, Lit Verlag, Berlin - Münster - Wien - Zürich - London, 2017.

Dragoș Ursu, “Resistance through Faith inside the Romanian Gulag. Case study: the Aiud re-education”, în Dumitru A. Vanca, Mark J. Cherry, Alin Albu (eds.), *Ars Liturgica. From the Image of Glory to the Images of the Idols of Modernity”, 16th International Symposium on Science, Theology and Arts (ISSTA 2017)*, volumul a fost publicat ca supliment al „Altarul Reîntregirii” Journal, vol. 1, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2017, pp. 135-151.

Participarea la conferințe și simpozioane internaționale și naționale

În 2017 s-au făcut aplicații pentru conferințe și simpozioane, rezultatul fiind că membrii echipei de proiect au participat cu **6** lucrări la conferințe și simpozioane internaționale și cu **1** lucrări la conferințe naționale. Aceste evenimente au fost organizate de instituții de cercetare sau academice de prestigiu din țară și străinătate, după cum urmează:

16-18 martie 2017, Conferința internațională “Violent Resistance. From The Baltics to Central and South Eastern Europe 1945-1956”, organizată de Österreichische Akademie der Wissenschaften

(ÖAW), Institut für Neuzeit- und Zeitgeschichtsforschung (INZ), Wien Karl von Vogelsang-Institut, Arenberg Stiftung la Viena, Austria. În cadrul acesteia Cosmin Budeancă a prezentat lucrarea: “The Armed Anticommunist Resistance in North-Western Romania. Causes, Evolution, Consequences, and the Role of Families and Local Communities”.

30-31 martie 2017, Conferința națională „Comunismul Românesc”, organizată de Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității și Institutul de Istorie „Nicolae Iorga” în București. În cadrul acesteia, Andreea Tuzu a prezentat lucrarea: *Biografia unui disident și exilat român: Victor Frunză (1935-2007)*

28 aprilie 2017, Sesiunea științifică organizată de Departamentul Istoria Românilor, Universală și Arheologie al Facultății de Istorie și Filosofie a Universității de Stat din Moldova, Chișinău. În cadrul acesteia, Andreea Tuzu a prezentat lucrarea: *Recuperări istorice. Personalități și acțiuni ale exilului românesc postbelic promovate ale cauzei Basarabiei (1949-1989)*.

3-6 mai 2017, Simpozionul internațional „Martiriu și Memorie din România comunistă”, organizat de Mitropolia Moldovei și Bucovinei și Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași, la Iași. În cadrul acestuia, Dragoș Ursu a prezentat lucrarea: *Memoria(lizarea) ca vector de asumare a victimelor comunismului: Studiu de caz: Râpa robilor Aiud*.

8-9 mai 2017, Simpozionul internațional „ISSTA 2017 - Ars Liturgica. From the image of Glory to the images of the Idols of Modernity”, organizat de Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia, la Alba Iulia. În cadrul acestuia, Dragoș Ursu a prezentat lucrarea: *Resistance through Faith inside the Romanian Gulag. Case study: the Aiud re-education*.

6-8 septembrie 2017, Sesiunea Anuală Internațională de Comunicări Științifice, organizată de Muzeul Țării Făgărașului „Valer Literat” din Făgăraș. În cadrul acesteia, Andreea Tuzu a prezentat lucrarea: *Personalități și organizații politice ale exilului românesc postbelic. Studiu de caz: Nicolae Penescu și Consiliul Național Român (1978-1989)*.

24-26 noiembrie 2017, Conferința internațională „(Un)told Stories in Central and Eastern Europe. Oral History since 1990”, organizată de Institutul de Istorie Orală, Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, în Cluj-Napoca. În cadrul acesteia, Cosmin Budeancă a prezentat lucrarea:

Heirs of suffering. Strategies of Survival and Social-Professional Integration of Political Prisoners' Families in Communism.

PERSPECTIVE DE CONTINUARE ÎN 2018:

Volumul: *Istorie (ne)spuse. Strategii de supraviețuire și integrare social-profesională în familiile deținuților politici din Europa Centrală și de Est în anii '50 și '60.* Datorită faptului că multe dintre lucrările susținute în cadrul conferinței *Histories (Un)Spoken. Survival and Social-Professional Integration Strategies in Communist Political Prisoners' Families in Central and Eastern Europe in the '50s and '60s*, desfășurată la Râmnicu Sărat în 22-25 iunie 2016 vizează spațiul românesc, și o categorie de public care nu citește în limba engleză, intenționăm ca în 2018 să publicăm și o versiune în limba română a volumului *Histories (Un)Spoken. Strategies of Survival and Social-Professional Integration in Political Prisoners' Families in Communist Central and Eastern Europe in the '50s and '60s*, beneficiind pentru aceasta de susținere financiară din partea Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc.

Vieți în umbra trecutului. Supraviețuirea și integrarea socio-profesională a familiilor foștilor deținuți politici în timpul comunismului. Mărturii și documente. Vol. II. Numărul mare de interviuri realizate în cadrul proiectului și de documente relevante identificate în special în Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității ne-au determinat să planificăm pentru anul 2018 apariția unui al doilea volum, continuare a primului realizat în anul 2017. Și pentru acesta vom beneficia de susținere financiară din partea Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc.

**Director de proiect
Cosmin Budeancă**

